

Гузар, доцент Дрогобицького педінституту); «Нафтопереробна промисловість Дрогобича: історія і сучасність» (В. П. Літовченко, професор Дрогобицького педінституту); «Сторінки історії Дрогобицької окружної організації КПЗУ» (М. С. Савчин, доцент Дрогобицького педінституту); «Гуманістичні традиції української економічної думки та їх значення для сучасності» (С. М. Злупко, головний науковий працівник Львівського відділення Інституту економіки АН України).

Близько 30 доповідей та повідомлень було зроблено під час роботи двох секцій: історико-краєзнавчої та мистецько-літературознавчої. Особливий інтерес присутніх викликали повідомлення про початки Дрогобича в контексті утворення міст Галицької землі (канд. іст. наук Л. В. Тимошенко — Дрогобицький педінститут), жіночий рух на Дрогобиччині у 1920—1930-х рр. (М. С. Дядюк — Центральний державний історичний архів у Львові), діяльність товариства «Рідна школа» і Дрогобицьку українську приватну гімназію (Б. В. Добрянський — Дрогобицький педінститут), книгу й читання в Дрогобичі (канд. іст. наук Ж. М. Ковба — Львівський поліграфічний інститут), про славетного дрогобичанина Ю. Котермака-Дрогобича (М. А. Шеремета — Івано-Франківський мед. інститут). Значну увагу учасники конференції приділили франкознавству. Канд. філолог. наук О. М. Будз проаналізував топоніміку роману І. Франка «Борислав сміється», канд. філолог. наук Д. М. Кузик вивчив проблему Дрогобича в листуванні І. Франка, а канд. філософ. наук М. А. Сибіль — в його житті і творчості, канд. істор. наук В. С. Батюк розглянув тему «І. Франко і М. Зубрицький». Цікаву доповідь виголосив канд. філологіч. наук М. Т. Демський (Дрогобич): «Фраземіка епістолярії І. Франка в її стосунках з фраземікою в словнику української мови».

Найгостріша дискусія точилася навколо дати заснування Дрогобича. Всі її учасники (О. Я. Мацюк, М. Й. Шалата, Л. В. Тимошенко та інш.) наполягали на тому, що Дрогобичу значно більше 600 років, незважаючи на те, що перші писемні згадки про нього датуються другою половиною XIV ст. Наукової концепції заснування міста в XI ст. історична наука ще не створила. Археологічне дослідження цього старого прикарпатського міста ще не почалося. Тому учасники конференції звернулися до відповідних органів влади та наукових установ з проханням розпочати розкопки в Дрогобичі.

Бурхливими були дискусії щодо ролі та значення діяльності політичних партій Галичини у 20—30-х рр., особи Ю. Котермака-Дрогобича. У прийнятих рекомендаціях визначено перспективи й напрями досліджень. Зокрема, з історії Дрогобича та краю намічено видати комплексну працю. Вирішено також скликати Дрогобицьку краєзнавчу конференцію один раз на два роки, видавати збірник наукових праць і матеріалів.

Учасники конференції побували на батьківщині І. Франка, оглянули пам'ятні місця Дрогобича.

Ю. М. Ляховицький (Харків)

Міжнародна наукова конференція «Дрогобицький Яр: пам'ять, час, люди»

15—17 грудня 1991 р. у Харкові відбулася наукова конференція, присвячена 50-річчю трагедії Харківського єврейського гетто в період окупації 1941—1942 рр. Її організували Харківський регіональний істо-

рико-меморіальний центр по дослідженню катастрофи «Дробицький Яр» та обласне товариство єврейської культури. В роботі форуму взяли участь майже 30 дослідників, у тому числі й з Франції, Англії, Ізраїлю, Польщі.

Конференцію відкрив керівник центру доц. Ю. М. Ляховицький. У своїй доповіді «Травицька долина як пам'ятник жертвам холокаусту харківського єврейства» він торкнувся різних аспектів цієї національної трагедії єврейського народу, що нагромадилися протягом тривалого часу замовчування й викривлення багатьох хворобливих проблем (колабораціонізм у середовищі місцевого населення, участь євреїв у русі Опору, роль української націоналістичної преси періоду окупації у здійсненні холокаусту).

Відбиттю трагедії Харківського єврейського гетто в історіографічних працях присвятив свою доповідь канд. іст. наук, доц. В. М. Вашкевич (Миколаївський кораблебуд. інститут). Він ґрунтовно проаналізував матеріали радянської періодики й відповідні архівні фонди.

У виступах Г. М. Дратви (Вінниця), О. П. Гавриляки (Вінниця), канд. іст. наук С. Я. Єлисаветградського (Київ) були наведені уточнені дані, що стосуються фактів знищення євреїв у Вінниці, на Поділлі, у Бердичеві. Вони також розглянули напрями пошуків відповідних документальних матеріалів.

Значний інтерес присутніх викликало повідомлення гостя з Ліона (Франція) проф. Т. Хаддада, що спинився на психологічних аспектах холокаусту, а також етико-філософських постулатах іудаїзму.

Канд. юридич. наук, проф. В. С. Семенов (Харків) у своїй доповіді «Геноцид і холокауст: правові аспекти» проаналізував зміст і дав правову оцінку механізму здійснення цих видів злочинів проти людства. Канд. іст. наук, доц. С. М. Куделко (Харків) і С. Тростановський (Ізраїль) зробили огляд праць російських і зарубіжних дослідників, що вивчали історію євреїв у Росії до і після 1917 р. О. М. Фалькович (Харків) присвятив свій виступ виявленню зв'язків між механізмом нацистського холокаусту євреїв та антисемітизмом у колишньому СРСР.

Учасники конференції уважно вислухали доповіді канд. філософ. наук Ж. С. Тростановського (Харків) «Холокауст і єврейська культура», Л. М. Красиловської (Звенигородка) «Холокауст та в'язні концтаборів», д-ра іст. наук, проф. А. І. Епштейна (Харків) «Історичний час й історична пам'ять». Про зв'язок між духовним і матеріальним увічненням пам'яті жертв катастрофи говорив викладач Р. Етин (Ізраїль), «Моральні аспекти холокаусту» — тема доповіді канд. філософ. наук, доц. О. К. Васюкова (Львів), колишнього в'язня Харківського гетто. Історик Є. В. Медреш (Харків) висвітлив питання про роль антисемітизму у долі українського національно-визвольного руху.

Перед учасниками конференції виступили також свідки трагедії єврейського гетто, вцілілі в'язні, а також нечисленні «праведники» — ті, хто, ризикуючи власним життям, рятував євреїв.

Учасники конференції, що взяли участь в засіданні «круглого столу» «Холокауст на Україні й антисемітизм у перспективі», обмінялися думками з ряду злободенних проблем, пов'язаних з подоланням наслідків холокаусту й антисемітизму в масовій свідомості.

На заключному засіданні було прийнято резолюцію-звернення до Верховної Ради України, в якій містився заклик затвердити акт, в якому дії гітлерівських загарбників щодо єврейського населення України кваліфікувалися де-юре як злочини геноциду.

Було схвалено пропозицію про проведення на базі Харківського центру щорічних науково-меморіальних конференцій «Дробицький Яр» та видання збірника праць «Холокауст на Україні й проблеми антисемітизму».